

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ HAZIRLIK SINIFI İNGİLİZCE ÖĞRETİM PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Bülent İnal
Çankaya Üniversitesi
Ankara
inal@cankaya.edu.tr

Dr. Erdem Aksoy
Çankaya Üniversitesi
Ankara
erdem@cankaya.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı Çankaya Üniversitesi Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programını Bloom'un programın öğelerine dayalı değerlendirme modeli çerçevesinde değerlendirmektir. Araştırmadan elde edilecek verilerin Çankaya Üniversitesi Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programının geliştirilmesi, diğer üniversitelerin hazırlık programlarına örnek olması ve bu konuda yapılacak olan çalışmalara kaynak olması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Veri toplama aracı olarak fakülte 1. sınıf öğrencilerine yönelik likert tipi ve açık uçlu sorulardan oluşan bir anket ve hazırlık sınıfı okutmanlarına yönelik açık uçlu sorulardan oluşan bir anket olmak üzere iki ayrı anket uygulanmıştır. Öğrenci anketlerinden elde edilen nicel veriler yüzde ve frekanslar yoluyla, nitel veriler ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. Okutman anketlerinden elde edilen nitel veriler ise içerik analizi ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak İngilizce öğretim programındaki aksaklıkları gidermeye yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Programın Öğelerine Dayalı Değerlendirme, Çankaya Üniversitesi Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programı, Program Geliştirme.

EVALUATION OF ÇANKAYA UNIVERSITY PREPARATORY SCHOOL CURRICULUM

Abstract

The aim of this research is to analyze Çankaya University Preparatory School curriculum in the light of Bloom's program evaluation model based on four program components. The aim is to use the data gathered to develop the curriculum of Çankaya University Preparatory School, to be a model for other preparatory schools, and to shed light on other relevant research on this topic. As data gathering tools, two different questionnaires were administered. The questionnaire administered to 1st year faculty students contains questions of likert scale and open ended questions, whereas the questionnaire administered to instructors contains open ended questions. Quantitative data gathered from the students' questionnaire were analyzed using frequency and percentages. Qualitative data from students' and instructors' questionnaires were analyzed by means of content analysis method. Regarding the results obtained in the research, recommendations to deal with problems in the English language curriculum of Çankaya University Preparatory School were presented.

Key Words: Program Evaluation Based on Four Components, English Language Curriculum of Çankaya University Preparatory School, Curriculum Development.

GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte hemen her alanda etkisini hissettiren bilimsel ve hızlı teknolojik gelişmeler yabancı dil edinimini her zamankinden daha çok önemli kılmıştır. Yabancı dil olarak İngilizce ise uluslararası bir dil olarak, ilgi duyulan bilim alanında alan yazını izlemek, kariyer yapmak ve iletişim kurmak için oldukça önem kazanmıştır.

Günümüzde en yaygın kullanılan yabancı dil olan İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesi olgusunun 15. yüzyıla kadar dayandığı belirtilmekte ve İngilizce öğretimine ilişkin en eski kitapların 1553 yılına ait olduğu görülmektedir (Braine, 2005). Çağımızda hemen her alanda en çok kullanılan dil haline gelmiş olan İngilizce, dünya çapında kullanılan bir dil olarak önemini sürdürmektedir.

İngilizcenin dünyada bu denli önemli bir yere sahip olması ve Türkiye'nin AB üyelik sürecinde gösterdiği çabalar bu dilin tüm bireyler tarafından edinilmesini de kaçınılmaz kılmaktadır. Birçok üniversitenin öğretim dili olarak İngilizceyi benimsemesi ve İngilizce eğitim yapan birçok özel okulun açılması da bu dile verilen önemi göstermesi bakımından önemlidir. Ancak tüm çabalara ve İngilizcenin önemine yapılan vurguya rağmen bu dilin öğretimi konusunda halen büyük sıkıntılar yaşandığı da bilinmektedir. Orta öğretimde çözülmesi gereken yabancı dil sorunu önemli bir gündem maddesi olarak üniversitelerin yabancı dil öğretim programlarında önemli bir yer teşkil etmektedir.

Temel eğitimde yaşanan İngilizce sorununun üniversitelere olan yansımalarının en iyi şekilde görüldüğü yerler şüphesiz üniversitelerin hazırlık okulları/sınıflarıdır. Bazı üniversitelerin öğretim dili olarak İngilizceyi benimsedikleri düşünüldüğünde hazırlık okullarının misyonu daha iyi anlaşılacaktır: İngilizcesi yeterli olmayan öğrencilere kısa sürede lisans öğrenimleri boyunca ihtiyaç duyacakları seviyede İngilizce öğretmek. Böylesi zor bir görevi yüklenen hazırlık okullarının da şüphesiz bunu gerçekleştirmek için çok iyi ve güçlü bir öğretim programına sahip olmaları ve bu programları araştırma bulguları doğrultusunda geliştirmeleri gerekmektedir.

Ancak, günümüzde yabancı dil öğretiminden sorumlu öğretim elemanları, öğretmenler ve program sorumluları bütün enerjilerini ve hedeflerini program değerlendirme sürecinden çok öğretim sürecine yönlendirmektedirler. Bu amaçla, program hedeflerine yönelik materyaller geliştirilmekte ve içerikler bilimsel araştırma bulgularına dayanmadan güncelleştirilmektedir. Yapılan sınavlar sonrası planlanan çalışmalar uygulanacak yeni program hedeflerine yoğunlaştırılmakta ve bunun sonucunda uygulanan programların eksiklikleri zamanında tespit edilip öğrenme ile ilgili sorunların çözümüne yönelik çalışmalar zamanında yapılmamaktadır.

Programın araştırmacı bir yaklaşımla uygulamada geliştirilmesinin ilk adımı program değerlendirme sürecidir. Program değerlendirme, gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme süreci olarak tanımlanabilir (Erden, 1998, s.10).

Erden'e (1998) göre program değerlendirme araştırmalarında yanıtı aranan iki temel soru bulunmaktadır:

1. Eğitim programı (öğretim programı, rehberlik programı vb.)
2. Eğitim programındaki temel aksaklık ve eksiklikler nelerdir?

Erden (1998), 1. soru kapsamında yapılan değerlendirmeyi "erişiyeye bakarak değerlendirme", 2. soru kapsamında yapılan değerlendirmeyi ise programın "öğelerine dönük değerlendirme" olarak ifade etmektedir. Erişiyeye bakarak yapılan değerlendirme öğretim programının genel etkililiği hakkında yargıda bulunmayı sağlamakta ancak bu süreçte programın aksaklık ve eksikliklerinin belirlenmesi mümkün olmamaktadır. Bu nedenle kapsamlı bir program geliştirme çalışmasında programın tüm öğelerinin incelenmesi gerekmektedir.

Bugün birçok üniversitenin hazırlık okulunda bir programdan çok dersler listesinin benimsendiği ve uygulandığı görülmekte, bu durum da program geliştirme ilkelerine ters düşmektedir. Varış (1997, s.16) program geliştirmeyi:

“Böyle bir yaklaşım, ders konularının düzgün bir listesiyle, ders kitaplarının izlenmesinden meydana gelen kısır süreçten kesinlikle farklı olacaktır. Zira program geliştirme; hazırlanmış programın araştırmacı bir yaklaşımla uygulamada geliştirilmesidir” şeklinde ifade etmektedir.

İlki 2007 sonucusu ise 2013 yılında gerçekleştirilen hazırlık okulları yöneticileri toplantılarında, yaşanan sorunlar, personel istihdamında karşılaşılan güçlükler, uygulanan öğretim programları, ölçme ve değerlendirme sistemleri gibi birçok konu ele alınmıştır. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) başkanlığına sunulan sonuç bildirgelerinde üniversitelerin hazırlık okullarının farklı programlar izledikleri, farklı ölçme araçları kullandıkları, eğitim materyali olarak genellikle hazır ticari kitaplardan yararlandıkları ve yeterlik başarı notlarının farklı olduğu belirtilmiştir. Birçok hazırlık okulu temsilcisi “ders listelerinde” konuların hangi sırada öğretileceğinin yer aldığını ancak amaçlar-kazanımlar, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutlarına programlarında yeterince yer verilmediğini belirtmişlerdir. Bu boyutuyla bakıldığında bir öğretim programından çok adeta bir ders listesi takip ettikleri; bir çok hazırlık okulunun program geliştirme ve ölçme değerlendirme birimlerinde alan uzmanı olmayan İngilizce okutmanlarının görev aldığı görülmektedir (Sonuç Bildirisi, 2013).

Bu araştırmadan elde edilecek verilerin Çankaya Üniversitesi İngilizce Hazırlık Sınıfı Öğretim Programının geliştirilmesi, diğer üniversitelerin hazırlık programlarına örnek olması ve bu konuda yapılacak olan çalışmalara kaynak olması, aynı zamanda önemli bir bilimsel bilgi boşluğunu doldurması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Program geliştirme sürecini hazırlık okullarında yaygınlaştırmak ve program değerlendirme sürecine katkıda bulunmak amacıyla bu araştırmanın yararlı olacağı öngörülmektedir. İngilizce hazırlık okullarında program geliştirme ve değerlendirmenin önemine yönelik bir algı oluşturulması ve program geliştirme uzmanlarının bu kurumlarda istihdamına dönük bir sürece ilişkin katkının da sağlanmış olacağı umulmaktadır.

İlköğretim, (Topkaya ve Küçük, 2010), Büyükduman, (2005), Kiely, (2003), ortaöğretim, (Merter, Kartal ve Çağlar, (2012), Hu, (2001), Erdem, (1999) ve lisans (Coşkun ve Daloğlu, 2010), Karataş ve Fer, (2009), Finch, (2000), Erozan, (2005) düzeyinde İngilizce öğretim programlarına yönelik çeşitli araştırmalar bulunmasına karşın İngilizce hazırlık okulu/sınıfı büyük ölçüde Türkiye’ye özgü bir yapı olduğundan hazırlık okullarına ilişkin değerlendirme çalışmalarının son derece sınırlı olduğu görülmektedir.

Biçer ve İnce (2012) tarafından yapılan araştırmanın 2011-2012 Eğitim-Öğretim yılında Bülent Ecevit Üniversitesi Yabancı Diller Zorunlu Hazırlık Programında uygulandığı görülmektedir. Kazanımların gerçekleşme düzeylerinin, mevcut eğitim programına bağlı kalınarak hazırlanan vize sınavı sonuçlarının tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile karşılaştırıldığı ve öğrencilere kazanımları gerçekleştirme düzeyini ölçen bir kendini değerlendirme anketi uygulandığı görülmektedir. Araştırma sonuçları ışığında, yabancı dil hazırlık sınıfı düzeyinde program geliştirme çalışmalarına vakit kaybetmeden başlanması önerilmektedir.

Özkanal (2009) tarafından yapılan araştırmada tarama modeli ile İngilizce Hazırlık Programında öğrenim gören öğrenciler, programı bitirmiş fakültelerde öğrenim görmekte olan öğrenciler ve İngilizce Hazırlık Programında görevli okutmanlarla çalışıldığı görülmektedir. Araştırma verilerinin anket ve görüşme teknikleriyle elde edildiği çalışma sonunda, İngilizce Hazırlık Programının hemen her boyutunda sorunların olduğu, programın istenilen nitelikleri bir ölçüde kazandırdığı ancak alan İngilizcesinde eksikliklerin görüldüğü, öğretim yöntemleri ve hazırlık eğitimi modeli alanlarında yeniliklere gereksinim olduğu belirtilmiştir.

Tunç (2010) tarafından yapılan çalışmada verilerin anket ve okutmanlarla yapılan görüşmelerle elde edildiği; yüzde, frekans ve aritmetik ortalama değerleriyle verilerin çözümlendiği görülmektedir. Araştırma sonucunda programın içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutuna ilişkin öneriler sunulmuştur.

Coşkun (2013) tarafından yapılan çalışmada öğrenci anketi ve okutmanlarla yapılan odak grup görüşmeleriyle verilerin toplandığı ve programın kazanım, öğrenme-öğretme sürecine yönelik önerilerin belirtildiği görülmektedir.

Çankaya Üniversitesi İngilizce Hazırlık Sınıfı 1997-1998 eğitim öğretim yılından günümüze kadar hizmet veriyor olmasına karşın, bugüne kadar kapsamlı bir program değerlendirme sürecinden geçmemiş, programın amaç, içerik, öğrenme ve öğretme süreci ve değerlendirme boyutları üzerinde istenilen düzeyde kapsamlı bir araştırma yapılmamıştır. Bu araştırma ile Çankaya Üniversitesi Hazırlık Sınıfında uygulanan İngilizce öğretim programının, programın öğelerine dönük değerlendirme modeli çerçevesinde değerlendirmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Çankaya Üniversitesi İngilizce Hazırlık sınıfını bitirmiş ve halen 1. sınıfta olan öğrencilerin hazırlık sınıfı programının:
 - a. Amaçlarına,
 - b. İçeriğine,
 - c. Öğrenme-öğretme süreçlerine,
 - d. Değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Çankaya Üniversitesi İngilizce Hazırlık Sınıfında uygulanan İngilizce Öğretim Programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
3. Çankaya Üniversitesi İngilizce Hazırlık Sınıfında Uygulanan İngilizce Öğretim Programının uygulanmasında karşılaşılan sorunların çözümüne ilişkin öğrenci görüşleri nelerdir?
4. Çankaya Üniversitesi İngilizce Hazırlık Sınıfında görev yapmakta olan öğretim elemanlarının hazırlık sınıfı programının:
 - a. Amaçlarına,
 - b. İçeriğine,
 - c. Öğrenme-öğretme süreçlerine,
 - d. Değerlendirme boyutlarına yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada 1. sınıf lisans ve ön lisans programı öğrencileri ile hazırlık sınıfında görevli öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemeye yönelik betimsel model kullanılmıştır. Mevcut durumun olduğu şekliyle betimlenmesi için nicel ve nitel veriler birlikte kullanılmış ve değerlendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş, veri elde edilmesindeki kolaylık nedeniyle evrenin tümüne ulaşılması hedeflenmiştir.

Araştırma evrenini belirlemek için 2012-2013 eğitim öğretim yılında hazırlık sınıfından mezun olup 2013-2014 eğitim öğretim yılında lisans eğitimlerine başlamış olan öğrencilerin listesi tespit edilmiştir. Öğrencilerin tümüne ulaşmak amacıyla halen 1. sınıf eğitimlerine devam eden ve 1. sınıf İngilizce derslerini alan öğrenciler tespit edilmiş ve anketlerin 1. sınıf İngilizce derslerinde uygulanması öngörülmüştür. Bu amaçla, anketi uygulayacak olan öğretim elemanları bilgilendirilmiş ve bir aylık süre zarfında anketlerin tamamlanması öngörülmüştür. Ancak toplam 260 öğrenciye ulaşılmıştır. Hazırlık sınıfında görevli öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanan anket soruları ise 34 öğretim elemanı tarafından yanıtlanmıştır.

Veri Toplama Araç ve Teknikleri

İngilizce Hazırlık Sınıfı Öğretim Programını değerlendirmek amacıyla yapılan araştırmanın nicel verileri "Fakülte Öğrencilerine Yönelik Anket Formu", nitel verileri ise aynı formda yer alan 2 açık uçlu soru ve "Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket Formu" ile toplanmıştır. Anket soruları alan yazında (Erden, 1998) program değerlendirmeye ilişkin ölçütler temele alınarak hazırlanmıştır.

Fakülte Öğrencilerine Yönelik Anket Formu

Fakülte 1. sınıf öğrencilerinin hazırlık sınıfı programına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla uygulanan anket 2 bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde cinsiyet, kayıtlı olunan bölüm, mezun olunan lise türü, hazırlık programına girişteki dil düzeyi ve İngilizce becerilerine sahip olma durumlarını içeren kişisel bilgi soruları yer almaktadır. İkinci bölümde ise programın kazanımları, içeriği, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme değerlendirme boyutlarına ilişkin 70 ifade ve programda yaşanan sorunlara ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin öğrencilerin görüşlerini belirlemeye yönelik 2 açık uçlu soru yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde yer alan ifadeler beşli likert şeklinde hazırlanmıştır. Kazanım ifadeleri (5) her zaman, (4) sıklıkla, (3) bazen, (2) nadiren, (1) hiçbir zaman seçeneklerinden, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme ifadeleri ise (5) tamamen katılıyorum, (4) katılıyorum, (3) kısmen katılıyorum, (2) katılmıyorum, (1) hiç katılmıyorum seçeneklerinden oluşturulmuştur. Öğrencilerin programda yaşanan problemlere ve önerilerine ilişkin görüşleri ise 2 açık uçlu soru ile elde edilmiştir.

Öğretim Elemanlarına Yönelik Anket Formu

Öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek amacıyla uygulanan ankette 4 açık uçlu soru yer almaktadır. Sorular, programın öğelerine dayalı değerlendirme modeli çerçevesinde oluşturulmuş, uzman görüşlerinin ardından sorulara son şekli verilmiştir.

Anketlerin görünüş ve kapsam geçerliğini sağlamak amacıyla 2 program geliştirme (1 doçent, 1 yardımcı doçent), 1 ölçme ve değerlendirme (1 yardımcı doçent) ve 1 dil (yardımcı doçent) uzmanından katkı alınmıştır. Uzmanlardan elde edilen görüşlere dayalı olarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Ayrıca, öğrenci anketi uygulanmadan 1 ay önce aynı özelliklere sahip öğrenci gurubuyla (30 öğrenci) pilot uygulamaya tabi tutulmuş, anketin zaman, anlaşılabilirlik gibi ölçütlere uygunluğu sorgulanmıştır.

Verilerin Toplanması

Anket formlarının uygulanabilmesi amacıyla öncelikle öğrenci anketlerini uygulayacak olan fakülte öğretim elemanlarıyla bir ön görüşme yapılmış, araştırmanın amacı ve uygulama süreci hakkında kendilerine bilgi verilmiştir. Hazırlık sınıfında görevli öğretim elemanlarına ise araştırmanın amacı ve soruların kapsamıyla ilgili bilgi verilmiştir. Öğrenci anketi 2013-2014 eğitim öğretim yılı Kasım ayında, öğretim elemanı anketi ise Aralık ayında uygulanmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada öğrenci anketinde yer alan nicel verilerin çözümlenmesine yönelik yüzde ve frekans değerleri hesaplanmış ve bulgular yorumlanmıştır. Öğrenci anketinde yer alan 2 açık uçlu soru ile öğretim elemanı anketini oluşturan 4 açık uçlu soru ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi için araştırma amacına ve araştırmada benimsenen program değerlendirme modeline uygun olarak kullanılacak temalar önceden oluşturulmuş, bu doğrultuda kodlama süreci gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, araştırmanın amacı doğrultusunda cümleler ve paragraflar halinde analiz edilerek kodlanmıştır. Kodlanan veriler belirlenen kategoriler altında sınıflandırılmış, betimlenmiş ve bu betimlemeler yorumlanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'in de önerdikleri gibi analiz aşamasının son adımı olarak elde edilen tema ve alt temalar, ölçme değerlendirme alanında doktorası olan ve nitel araştırma konusunda bilgili bir uzmanın görüşüne sunulmuş, elde edilen temalar üzerinde kodlayıcılar arası "güvenirlik analizi" gerçekleştirilmiştir. Bu işlemde Güvenirlik=[Görüş birliği / (Görüş birliği+Görüş ayrılığı)] x 100 formülünden (Miles ve Huberman, 1994) yararlanılmış ve kodlayıcılar arası güvenilirlik %88 olarak hesaplanmıştır. Verileri çarpıcı bir şekilde sunmak amacıyla doğrudan alıntılar kullanılmış, farklı isimler kullanılarak katılımcıların isimleri gizli tutulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları kapsamında elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma bulguları; öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri şeklinde 2 alt başlıkta sunulmaktadır.

Öğrenci Görüşleri

Hazırlık Sınıfı Programına yönelik öğrenci görüşleri ilk 3 araştırma sorusu kapsamında sunulmaktadır. Bu doğrultuda sırasıyla öğrencilere yönelik kişisel bilgiler, öğrencilerin hazırlık sınıfı programının kazanımlarına, içeriğine, öğrenme-öğretme sürecine ve değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri, öğrencilerin hazırlık sınıfı programının uygulanmasındaki sorunlara ilişkin görüşleri ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır.

1. sınıf öğrencilerinin 55,4'ünü erkekler, %44,6'sını ise kadınlar oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin bölümlere göre dağılımı incelendiğinde en çok katılımın sırasıyla İşletme (%17,3), **Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler** (%10,8), Uluslararası Ticaret (%8,8) ve Bilgisayar Mühendisliği (%8,8) bölümlerinden olduğu; en az katılımın ise Meslek Yüksek Okulu (%1,2) ve İç Mimarlık (%0,4) bölümlerinden olduğu görülmektedir. Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre dağılımları incelendiğinde yaklaşık yarısının (%46,5) lise mezunu olduğu, bunu sırasıyla Anadolu lisesi (%28,8) ile özel lisenin (%18,8) izlediği görülmektedir. Mezun olunan lise türüne göre en düşük oranın mesleki-teknik lise (%2,3), fen lisesi (%1,5) ve diğer (%0,4) kategorinde yer aldığı görülmektedir. Hazırlık sınıfına başlangıçtaki dil düzeyleri bakımından öğrenci dağılımları incelendiğinde öğrencilerin yarısından çoğunun (%55,4) hiç bilmeyenler grubunda başladığı, bunu sırasıyla az bilenler (%31,2) ve alt-orta düzeyde bilenlerin (%13,5) takip ettiği görülmektedir. Öğrencilerin program sonunda sahip olduklarını düşündükleri dil beceri düzeylerine göre dağılımları ise 4 ayrı bölümde incelenmiştir. Buna göre, dinleme becerisindeki yetkinliklerini öğrenciler az (%9,2), orta (%36,9), iyi (%39,2) ve çok iyi (%14,6) olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun kendilerini dinleme becerisinde orta ve iyi olarak tanımladıkları görülmüştür. Konuşma becerisindeki yetkinliklerini öğrenciler az (%28,8), orta (%45,8), iyi (%20) ve çok iyi (%5,4) olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük bölümünün kendilerini konuşma becerisinde orta ve az yetkinlikte gördükleri, kendilerini çok yetkin olarak niteleyen öğrenci oranının ise yalnızca %5,4 olduğu görülmektedir. Okuma becerisindeki yetkinliklerini sırasıyla öğrenciler az (%5,4), orta (%27,3), iyi (%48,8) ve çok iyi (%18,5) olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin yaklaşık yarısının kendilerini okuma becerisinde iyi yeterlikte gördükleri, az yetkin olarak kendilerini niteleyenlerin oranının ise yalnızca %5,4 olduğu görülmektedir. Yazma becerisindeki yetkinliklerini öğrenciler az (%14,2), orta (%36,9), iyi (%38,1) ve çok iyi (%10,8) olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerin büyük bölümünün kendilerini yazmada iyi ve orta düzeyde yetkin buldukları görülmektedir.

Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim programında Kazanımların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Kazanımların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğrenci görüşleri kapsamında yer alan otuz ifadeden ilk on ifade okuma becerisiyle (1-10), sonraki yedi ifade (11-17) dinleme becerisiyle, izleyen altı ifade (18-23) konuşma becerisiyle ve son yedi ifade (24-30) yazma becerisiyle ilgilidir. Kazanım ifadeleri ile öğrencilerin bu kazanımları gerçekleştirme düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Okuma becerilerine yönelik kazanımlar kapsamında "Herhangi bir okuma parçasının ana fikrini belirleyebilirim" ifadesine öğrencilerin büyük bir bölümü (%72,3) "her zaman ve sıklıkla" şeklinde görüş belirtmişlerdir. "Bir okuma parçasında bilmediğim bir kelimeyle karşılaştığımda bu kelimenin anlamını tahmin edebilirim" kazanımı için öğrencilerin yalnızca %38,5'lik bölümünün her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. "Okuma parçasıyla ilgili anlama sorularını yanıtlayabilirim" kazanımı için öğrencilerin yarıdan fazlasının (%59,2) her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirttiği görülmektedir." Bir okuma parçasındaki ana konuyu ya da temayı bulabilirim" kazanımı için öğrencilerin büyük bölümü (%68,5) her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirtmişlerdir. "Bir okuma parçasında hangi zamirlerin neyin yerine kullanıldığını bulabilirim" kazanımı için öğrencilerin bir bölümü (%40,7) her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirtirken diğer bir bölümü (%21,2) nadiren ve hiçbir zaman şeklinde görüş belirtmiştir. "Bir okuma parçasını hızlıca okuyup ne hakkında olduğunu belirleyebilirim" kazanımı için öğrencilerin %45'inin her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. "Bir okuma parçasını dikkatlice okuyup detay bilgileri bulabilirim" kazanımı için öğrencilerin yarıya yakınının (%45,4) her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. "Bir okuma parçasını okuyup özetleyebilirim" ve "Bir metni okuyup kendi sözcüklerimle ifade edebilirim" kazanımları için öğrencilerin yaklaşık yarısının (%43,9; %43,1) her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. "Herhangi bir araştırma projesi için dış kaynaklardan okumalar yapabiliyim" kazanımı için öğrencilerin %31,1 oranında her zaman ve sıklıkla şeklinde görüş belirttiği görülmektedir. Okuma becerileri kapsamında öğrencilerin "Herhangi

bir okuma parçasının ana fikrini belirleyebilirim" (%72,3) ile "Bir okuma parçasındaki ana konuyu ya da temayı bulabilirim" kazanımlarına (%68,5) en yüksek oranda her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttikleri görülmektedir. En düşük oranda her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtilen kazanımlar ise "Herhangi bir araştırma projesi için dış kaynaklardan okumalar yapabilirim" (%31,1) ile "Bir okuma parçasında bilmediğim bir kelimeyle karşılaştığımda bu kelimenin anlamını tahmin edebilirim" (%38,5) kazanımlarıdır.

Dinleme becerilerine yönelik kazanımlar kapsamında "Dinlediğim bir konuda not tutabilirim" kazanımına öğrencilerin yaklaşık yarısı (%44,6) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. "Dinlediğim bir metnin/parçanın ana fikrini anlayabilirim" ve "Dinlediğim bir metinle ilgili sorulan soruları yanıtlayabilirim" kazanımları için öğrencilerin yaklaşık yarısı (%50,8; %48,1) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. "Dinlediğim bir konuyla ilgili çıkarımlarda bulunup kendi fikrimi ifade edebilirim" kazanımı için ise öğrencilerin yaklaşık 1/3'ünün (%39,7) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttiği görülmüştür. "Öğretim elemanlarının anlattıklarını takip edebilirim" kazanımı için öğrencilerin büyük bir bölümü (%62,7) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmiştir. "Dinlediğim bir metnin özetini yapabilirim" kazanımı için öğrencilerin yalnızca %32,3'ünün her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttiği görülmüştür. "Dinlediğim bir metnin ana hatlarını belirtebilirim" kazanımı için öğrencilerin yarıya yakını (%42,3) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmiştir. Dinleme becerileri kapsamında öğrencilerin "Öğretim elemanlarının anlattıklarını takip edebilirim." (%62,7) kazanımına en yüksek oranda her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttikleri görülmektedir. En düşük oranda her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtilen kazanım ise "Dinlediğim bir metnin özetini yapabilirim." (%32,3) kazanımıdır.

Konuşma becerilerine yönelik kazanımlar kapsamında "Öğretim elemanına ders ile ilgili soru sorabilirim", "Derste yapılan konuşma etkinliklerine katılabilirim", "Verilen bir araştırma ödevinin sunumunu yapabilirim", "Herhangi bir konuda kendi fikrimi ifade edebilirim", "Öğretim elemanlarına ders ile ilgili soru sorabilirim", "Konuşurken sözcüklerin telaffuzunu doğru bir şekilde kullanabilirim" kazanımları için öğrencilerin yaklaşık yarısının (%49,2; %47,7; %49,2; %46,9; %50,8; %49,2) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttikleri görülmektedir. Diğer kazanımlara oranla kayda değer bir farkın olduğu kazanım bulunmamaktadır. Diğer yandan tüm kazanımlar için öğrencilerin yaklaşık yarısının kendilerini her zaman ve sıklıkla düzeyinde yeterli görmeleri anlamlı bir bulgudur.

Yazma becerilerine yönelik kazanımlar kapsamında "Herhangi bir metnin özetini yazabilirim" kazanımına öğrencilerin yaklaşık yarısı (%47,3) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. "Yazarken cümle yapısını ve dilbilgisini düzgün bir şekilde kullanabilirim" kazanımı için öğrencilerin %42,7'si her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. "Yeni öğrendiğim sözcükleri yazdığım paragraflarda kullanabilirim" kazanımı için öğrencilerin yaklaşık yarısı (%46,1) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. "Paragraf yazma kurallarını düzgün bir şekilde kullanabilirim" kazanımı için öğrencilerin yarıdan fazlasının (%55) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttikleri görülmektedir. "Herhangi bir metni yazarken birden çok destek cümlesini kullanabilirim" kazanımına öğrencilerin yaklaşık yarısı (%44,6) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. "Bir metni yazmadan önce ana hatlarını belirleyebilirim" ve "Herhangi bir metni yazarken noktalama işaretlerini düzgün bir şekilde kullanabilirim" kazanımları için öğrencilerin yarıdan fazlası (%52,7; %51,5) her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirtmişlerdir. Yazma becerileri kapsamında öğrencilerin "Paragraf yazma kurallarını düzgün bir şekilde kullanabilirim" (%55) ile "Bir metni yazmadan önce ana hatlarını belirleyebilirim" (%52,7) kazanımlarına en yüksek oranda her zaman ve sıklıkla şekilde görüş belirttikleri görülmektedir.

Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programının İçeriğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin programın içeriğine ilişkin görüşleri incelendiğinde tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde en yüksek katılımın gözlendiği ifadelerin "Derslerin içeriğinde kelime öğrenimine yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir" (%64,7), "Derslerin içeriğinde okumaya yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir" (%58,5), "Derslerin içeriği günceldir" (%58,4), "Derslerin içeriğinde yer alan konular birbirini destekler niteliktedir" (%47,3) ve "Derslerin içeriğinde yazmaya yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir" (%46,1) olduğu görülmektedir. Tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde en düşük katılımın olduğu ifadelerin ise "Derslerin içeriği öğrencilerin bölümleriyle ilişkilidir" (%20,8), "Derslerin içeriği öğrencileri araştırma yapmaya teşvik etmektedir" (%29,3), "Derslerin içeriği ilgi çekicidir" (%31,6) ve "Derslerin içeriğinde dinlemeye yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir"

(%34,6) olduğu görülmektedir. “Derslerin içeriği öğrencilerin bölümleriyle ilişkilidir” ifadesi için öğrencilerin büyük bölümünün (%58,8) katılmıyorum ve hiç katılmıyorum şeklinde görüş bildirmeleri çarpıcı bir bulgudur. Tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde “Derslerin içeriğinde dilbilgisine yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir” (%43,8), “Derslerin içeriğinde konuşmaya yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir” (%43,5) ve “Derslerin içeriği kolay anlaşılır niteliktedir” (%42,3) ifadeleri için katılım oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Diğer yandan “Derslerin içeriğinde konuşmaya yeterli düzeyde ağırlık verilmektedir” ifadesine öğrencilerin ¼’ünün (%25) hiç katılmıyorum ve katılmıyorum düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir.

Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programının Öğrenme Öğretme Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin programın öğrenme öğretme sürecine ilişkin görüşleri incelendiğinde tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde en yüksek katılımın gözlemlendiği ifadelerin “Derslerde uygun öğretim araç-gereçleri yeterince kullanılmaktadır” (%71,1), “Kullanılan öğretim materyalleri seviyeye uygundur” (%58,1) ve “Derslerde anlatım yöntemi etkin bir şekilde kullanılmıştır” olduğu görülmektedir. Tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde en düşük katılımın olduğu ifadelerin ise “Ders etkinlikleri ilgi ve ihtiyaçlarımız dikkate alınarak düzenlenmiştir” (%31,5), “Kullanılan öğretim materyalleri derse ilginizi çekecek niteliktedir” (%35,8), “Ders etkinlikleri yeteneklerimizi geliştirmektedir” (%36,2) ve “Ders etkinlikleri günlük yaşamla ilişkilidir” (%38,5) olduğu görülmektedir. “Ders etkinlikleri ilgi ve ihtiyaçlarımız dikkate alınarak düzenlenmiştir” ile “Kullanılan öğretim materyalleri derse ilginizi çekecek niteliktedir” ifadelerine öğrencilerin yaklaşık 1/3’ünün (%32,3; %30,7) hiç katılmıyorum ve katılmıyorum düzeyinde görüş belirtmiş olmaları da dikkat çekici bulgulardır.

Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programının Değerlendirme Sürecine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin programın değerlendirme sürecine ilişkin görüşleri incelendiğinde tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde en yüksek katılımın gözlemlendiği ifadelerin “Ara sınavların sayısı yeterlidir” (%61,1), “Kısa süreli ara sınavların sayısı yeterlidir” (%60,3), “Kısa süreli ara sınavlar öğrencilerin seviyesine uygundur” (%59,3), “Ara sınavların toplam değerlendirme puanı içerisindeki oranı uygundur” (%53,9) ve “Ara sınavlar öğrencilerin seviyesine uygundur” (%52,7) olduğu görülmektedir. Tamamen katılıyorum ve katılıyorum düzeyinde en düşük katılımın olduğu ifadelerin ise “Portfolio değerlendirmesinin toplam değerlendirme puanı içindeki yeri uygundur” (%33,8), “Kelime defteri uygulamasının toplam değerlendirme içindeki oranı uygundur” (%35,4), “Yeterlik sınavı öğrencilerin seviyesine uygundur” (%35,4), “Yeterlik sınavının toplam değerlendirme puanı içerisindeki oranı uygundur” (%38,8), “Portfolio değerlendirmesi yararlıdır” (%39,6) ile “Yeterlik sınavında becerilere ayrılan puanlama dağılımı uygundur” (%39,6) ifadeleri olduğu görülmektedir. “Portfolio değerlendirmesinin toplam değerlendirme puanı içindeki yeri uygundur”, “Kelime defteri uygulamasının toplam değerlendirme içindeki oranı uygundur”, “Portfolio değerlendirmesi yararlıdır” ifadelerine öğrencilerin 1/3’ünden fazlasının (%36,9; %36,9; %35) hiç katılmıyorum ve katılmıyorum düzeyinde görüş belirtmiş olmaları da dikkat çekici bulgulardır.

Öğrencilerin Hazırlık Sınıfı İngilizce Programının Uygulanmasındaki Sorunlara ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

Programda yaşanan sorunlara ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerine ilişkin öğrenci görüşleri kazanımlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme alt başlıklarında incelenmiştir.

Programın Kazanımlar Boyutuna İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Programın kazanımlar boyutuna ilişkin 6 öğrenci tarafından belirtilen sorun “Kazanımlar bölümlerle ilişkili değil” ifadesidir. Bu ifadenin vurgulanması kazanımların bazı öğrenciler için anlamlı olmadığını göstermesi bakımından önemlidir. Bu öğrencilere göre Hazırlık Sınıfı İngilizce Öğretim Programının amacı öğrencilere genel İngilizce becerilerini kazandırmanın yanı sıra onları bölümlerine yönelik olarak hazırlamak olmalıdır. Bu nedenle kazanımlar öğrencilerin bölümlerinde karşılaşacakları spesifik kavramları içermeli ve bu kavramlar doğrultusunda şekillendirilmelidir. Bu konuyla ilgili olarak öğrenci Ayşe görüşünü şu şekilde ifade etmektedir: *“Bölüme yönelik bir hazırlık yok. Bölümlerde ders dili İngilizce fakat biz ne kadar İngilizce bilsek de terimleri bilmediğimiz ve 1 yıl boyunca sadece İngilizce çalıştığımız için derslerden verim alamıyoruz ve dersi anlayamıyoruz.”*

Programın kazanımlar boyutuna ilişkin öğrenciler tarafından herhangi bir çözüm önerisi dile getirilmemiştir.

Programın İçerik Boyutuna İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Programın içerik boyutundaki sorunlara ilişkin 30 öğrenci görüş belirtmiştir. En fazla belirtilen sorunun “İçerikte öğrencilerin bölümleriyle ilgili temalara/konulara yer verilmiyor” ifadesi olduğu görülmektedir. Bu ifadenin vurgulanması içerikteki bilgilerin bazı öğrenciler için anlamlı olmadığını göstermesi bakımından önemlidir. İçeriğe yönelik sorunlarla ilgili görüş bildiren öğrencilerin yarısından fazlası (f=17) program içeriğinin bölümlerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmediğini ve teknik terimler içermediğini; ayrıca ders içeriklerinin yeterince ilgi çekici olmadığını belirtmiştir. İçerikteki dil becerileri ile ilgili görüş bildiren 11 öğrenci ders içeriklerinde konuşma becerisine ağırlık verilmediğini belirtmiştir. Konuyla ilgili olarak Hasan şunları belirtmiştir:

“Konuşmaya yeterli önem verilmiyor. Çoğunlukla okuma ve yazma becerileri üzerinde duruluyor. Sınavlarda da konuşma bölümünün puanı yetersiz oluyor.”

İçerikte dil bilgisine yeterince önem verilmediği, bu nedenle özellikle yazma becerisinde öğrencilerin zorluk yaşadıkları da 2 öğrenci tarafından sorun olarak belirtilmiştir.

İçeriğe yönelik çözüm önerileri bağlamında 15 öğrenci görüş belirtmiştir. 6 öğrenci içerikte öğrencilerin bölümleriyle ilişkili temalara yer verilmesini önermiştir. Zeynep, konuyla ilgili önerisini şu şekilde ifade etmiştir: *“Bence derslerde bölümlere yönelik terimler öğretilmeli. Hazırlık sınıfında da öğrenciler bölümlere yönelik çalışmalar yapabilirler.”*

6 öğrenci içerikte konuşma becerisine ağırlık verilmesini önerirken 3 öğrenci ise yazma becerisine ağırlık verilmesini önermiştir.

Programın Öğrenme-Öğretme Sürecine İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Programın öğrenme-öğretme sürecindeki sorunlara ilişkin 10 öğrenci görüş belirtmiştir. 3 öğrenci ders süresinin uzun olduğunu belirtmiştir. Konuya ilişkin öğrenci Ali görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

“Haftalık ders saati çok fazla. Daha kısa zaman diliminde etkin bir süreçle daha verimli çalışmalar yapılabilir.”

Etkinliklerle ilişkili olarak 2 öğrenci etkinliklerin konuşma becerisine yönelik olmadığını, diğer 2 öğrenci ise film ve video etkinliğinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Yönteme ilişkin olarak öğrenciler çoğunlukla anlatım yönteminin kullanıldığını (f=2) ve araştırma-problem çözmeye yönelik etkinliklerin sayısının yeterli olmadığını (f=2) belirtmişlerdir.

Öğrenme-öğretme sürecine yönelik çözüm önerileri bağlamında 5 öğrenci görüş belirtmiştir. 1 öğrenci ders saat sayılarının azaltılmasını önermiş, saat sayısından çok yapılan derslerin verimliliğinin önemli olduğunu belirtmiştir. Etkinlikler kapsamında 3 öğrenci öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin planlanmasını ve uygulanmasını önermiştir. Öğrenci Zehra, bu konuyu şu şekilde ifade etmiştir:

“Derste öğrenciler konuşmaya teşvik edilmeli ve uygulamalar bu şekilde planlanmalıdır. Ayrıca yabancı uyruklu okutman sayısı artırılmalıdır.”

Öğrenme ortamı kapsamında ise 1 öğrenci fiziki koşulların hazırlık sınıfı için yeterli olmadığını belirterek hazırlık için yeni bir bina yapılmasını önermiştir.

Programın Değerlendirme Boyutuna İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Programın değerlendirme boyutundaki sorunlara ilişkin 35 öğrenci görüş belirtmiştir. 2 öğrenci seviye belirleme sınavının öğrencileri ilgili kurallar atamada yeterli olmadığını belirtmiştir. Biçimlendirici değerlendirme bağlamında 1 öğrenci kelime defteri uygulamasının toplam değerlendirme içindeki oranının yetersiz olduğunu, kelime defterini hazırlamak için harcadığı zamanın not olarak karşılığının son derece yetersiz olduğunu belirtmiştir. 1 öğrenci portfolyo uygulamasının yararsız olduğunu belirtirken 4 öğrenci ise ara sınavların toplam değerlendirme puanı içerisindeki oranının yetersiz olduğunu belirtmiştir. Konuya ilişkin Mert görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Dönem içinde girdiğimiz ara sınavlar ve yılsonundaki yeterlik sınavının toplam puan içindeki oranı adaletsizdir. Ara sınavlarda aldığımız notların etkisi yok denecek kadar azdır. Her şey sene sonundaki yeterlik sınavına bağlı.”

2 öğrenci ise kurlar arası geçiş için belirlenen ölçütlerin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Düzey belirleyici değerlendirme kapsamında 25 öğrenci hazırlık sınıfında yıl tekrarı olmadığını belirtmiştir. Konuya ilişkin Deniz görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

“Özellikle başlangıç düzey öğrencileri 1 yılda yeterli seviyeye gelemedikleri için yaz okulunda eksiklerini tamamlıyorlar. Ancak bazı öğrenciler yaz okulunu da verimli geçirmedikleri için başarılı olamıyorlar.”

Değerlendirme boyutuna yönelik çözüm önerileri bağlamında 18 öğrencinin görüş belirtmiştir. Biçimlendirici değerlendirme kapsamında 2 öğrenci ara sınavların toplam değerlendirme içerisindeki oranının artırılmasını önerirken 3 öğrenci kurlar arası geçişin daha katı ölçütlerle ortaya koyulmasını önermiştir. Konuya ilişkin Tolga önerilerini şu şekilde belirtmiştir:

“ Kurlar arası geçiş için daha katı ölçütler belirlenmeli ve bu ölçütlere uyulmalıdır. Kurlar arası geçiş kolay olmamalıdır.”

Düzey belirleyici değerlendirme kapsamında ise 13 öğrenci yeterli düzeyde olmayan öğrencilerin yıl tekrarı yapmalarını önermiştir. Konuya ilişkin görüş bildiren Büşra şunları ifade etmiştir:

“ İngilizcesi yeterli düzeyde olmayan öğrencilerin 1 yıl daha hazırlık sınıfında eğitim görmeleri gerekir.”

Öğretim Elemanı Görüşleri

Hazırlık Sınıfı Programına yönelik öğretim elemanı görüşleri 4. araştırma sorusu kapsamında sunulmaktadır. Bu doğrultuda öğretim elemanlarının hazırlık sınıfı programının kazanımlarına, içeriğine, öğrenme-öğretme sürecine ve değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri sunulmaktadır. Anket kapsamında toplam 34 öğretim elemanının görüşleri alınmıştır.

Öğretim Elemanlarının Programın Kazanımlarına İlişkin Görüşleri

Programın dayandığı felsefi yaklaşım ve öğrenme kuramları alt teması için toplam 21 öğretim elemanı görüş belirtmiştir. 10 öğretim elemanı programın beceri temelli olduğunu ifade ederken 11 öğretim elemanı programın iletişimsel yaklaşıma dayalı olduğunu ifade etmiştir. Görüş belirten tüm öğretim elemanları beceri temelli ve iletişimsel yaklaşıma dayalı olan programa yönelik memnuniyetlerini ifade etmişlerdir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. Kazanımların öğrenci düzeyi ve ihtiyaçlarına uygunluğuyla ilgili toplam 16 öğretim elemanı görüş belirtmiştir. 13 öğretim elemanı kazanımların öğrenci düzeyi ve ihtiyaçlarına uygun olduğunu belirtirken 3 öğretim elemanı kazanımların özellikle başlangıç düzeyinde başlayan öğrenci grubunda öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyinin üzerinde olduğunu ifade etmiştir. Kazanımların konu alanının özelliklerine uygunluğu ve öğrenci davranışı olarak ifade edilişi alt temaları için 3'er öğretim elemanı olumlu görüş ifade etmiştir. Olumsuz görüş bildiren öğretim elemanı bulunmamaktadır. Kazanımların birbiriyle tutarlılığı alt teması için toplam 12 öğretim elemanı olumlu görüş bildirmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. Kazanımların açıklığı ve anlaşılabilirliği alt teması için toplam 9 öğretim elemanı olumlu görüş belirtmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. Kazanımların gerçekleştirilecek nitelikte olması alt teması için toplam 16 öğretim elemanı görüş belirtmiştir. 13 öğretim elemanı kazanımların gerçekleştirilecek nitelikte olduğunu ifade ederken 3 öğretim elemanı öğrencilerin çalışma alışkanlıklarında ve seviyelerindeki eksiklik nedeniyle özellikle alt düzeylerde kazanımların gerçekleştirilecek nitelikte olmadığını ifade etmiştir. Kazanımların alt temalarına ilişkin öğretim elemanlarının genellikle olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. İfade edilen olumsuz görüşler ise İngilizceye özellikle hiç bilmeyen olarak başlayan öğrenci grubundaki çalışma alışkanlığı ve seviye eksikliği ile açıklanmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Programın İçeriğine İlişkin Görüşleri

İçeriğin kazanımlarla tutarlılığı alt teması için toplam 14 öğretim elemanı olumlu görüş bildirmiştir. Olumsuz görüş bildiren öğretim elemanı bulunmamaktadır. İçeriğin birbiriyle tutarlılığı alt teması için 5, içeriğin çağdaş bulgulara dayalılığı alt teması için 5, içeriğin öğrenci ilgi ve düzeylerine uygunluğu alt teması için 9, içeriğin güncelliği ve ilgi çekiciliği alt teması için 18 öğretim elemanı olumlu görüş bildirmiştir. Bu alt temalara yönelik olumsuz görüş bulunmamaktadır. İçeriğin oranı ve içerik için ayrılan zaman alt temasına yönelik 21 öğretim elemanı görüş bildirmiştir. 8 öğretim elemanı içeriğin oranı ve ayrılan zamanı uygun bulurken 13 öğretim elemanı içeriğin çok yoğun olduğunu, kullanılan ek materyallerin yoğunluğu artırdığını ve öğretilmesi hedeflenen kelime sayısının çok fazla olduğunu ifade etmişlerdir. İçeriğin öğrenci için anlamlılığı alt teması için 8 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 3 öğretim elemanı içeriğin bölüm dersleriyle ilişkili olmamasından

dolayı öğrenciler için anlamlı olmadığını ifade etmiştir. İçeriğin öğrenme ilkelerine uygunluğu alt teması için 5 öğretim elemanı olumlu görüş belirtmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. İçerikte becerilere ayrılan oran alt teması için 8 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 10 öğretim elemanı olumsuz görüş belirtmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanları beceri dağılımında dinleme ve konuşmaya daha fazla yer verilmesi gerektiğini ve bu bağlamda daha fazla yabancı uyruklu öğretim elemanı istihdam edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. İçeriğin alt temalarına ilişkin öğretim elemanlarının genellikle olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. İfade edilen olumsuz görüşler içeriğin yoğunluğu ve konuşma-dinleme becerilerine ayrılan oranın yetersizliği ile açıklanmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Programın Öğrenme Öğretme Sürecine İlişkin Görüşleri

Öğrenme öğretme sürecinin kazanımları gerçekleştirilebilirliği alt teması için toplam 5 öğretim elemanı olumlu görüş bildirmiştir. Olumsuz görüş bildiren öğretim elemanı bulunmamaktadır. Öğrenme öğretme sürecinin içerikteki bilginin özelliklerine uygunluğu alt teması için 6 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 4 öğretim elemanı kullanılan bazı öğretim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenci özelliklerine uygunluk alt teması için 4, etkinliklerin sayısı ve ayrılan zaman alt teması için 2 öğretim elemanı olumlu görüş belirtmiştir. Bu temalara ilişkin olumsuz görüş bulunmamaktadır. Öğrenci merkezli etkinliklere uygunluk alt teması için toplam 21 öğretim elemanı görüş belirtmiştir. Bu temaya ilişkin 12 öğretim elemanı olumlu görüş ifade ederken 9 öğretim elemanı sınıfların küçük ve kalabalık olması nedeniyle rol oynama ya da grup çalışması gibi yöntemlerin işe koşulmadığını ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin bir öğretim elemanı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“20-25 kişinin katıldığı derslerde rol oynama gibi etkinlikler hem zaman hem de uygulama açısından son derece zor oluyor. Bu nedenle öğrencilere daha az zaman ayırmak durumunda kalıyoruz.”

Öğrencinin aktif katılımına uygunluk alt teması için 7 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken olumsuz görüş belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. Öğretim süresi alt teması için 2 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 11 öğretim elemanı 1 yıllık öğretim süresinin yetersiz olduğunu ifade ederek olumsuz görüş belirtmişlerdir. Öğretim materyalleri alt teması için 8 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 3 öğretim elemanı kullanılan öğretim materyallerinde seviye farkları olduğunu ve kitaplar ile ek materyaller arasında zorluk düzeyi bakımından dengesizlik olduğunu belirterek olumsuz görüş ifade etmişlerdir. Öğrenme öğretme sürecinin alt temalarına ilişkin öğretim elemanlarının genellikle olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. İfade edilen olumsuz görüşler sınıfların küçük ve kalabalık olması ile 1 yıllık öğretim süresinin yetersizliği ile açıklanmaktadır.

Öğretim Elemanlarının Programın Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşleri

Uygun ölçme araçlarının kullanımı alt teması için 21 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 13 öğretim elemanı olumsuz görüş belirtmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanları ara sınavların zorluk düzeyinin öğrenci seviyesinin çok üzerinde olduğunu, ölçme aracı sayısının gereğinden fazla olduğunu ve biçimlendirici değerlendirme sürecinde elde edilen puanların toplam değerlendirme içindeki oranının son derece yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Alternatif ölçme araçlarının kullanımı alt teması için 4 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken 19 öğretim elemanı olumsuz görüş belirtmiştir. Olumsuz görüş belirten öğretim elemanları alternatif değerlendirme sürecinde elde edilen puanların toplam değerlendirme sürecinde son derece yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Konuya ilişkin bir öğretim elemanı görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Ara sınavlar ve kısa süreli ara sınavlar dışındaki değerlendirmenin genel başarı notuna etkisinin düşük olması bu değerlendirme sürecine öğrencilerin yeterince önem vermemelerinin sebebidir. Bazı kaygılar olsa da alternatif değerlendirme sürecinin ağırlığının artırılmasının yararlı olacağı kanısındayım.”

Ölçme araçlarının kazanımlarla tutarlılığı alt teması için 11 öğretim elemanı olumlu görüş belirtirken olumsuz görüş belirten öğretim elemanı bulunmamaktadır. Öğrenme öğretme sürecinin alt temalarına ilişkin öğretim elemanlarının alternatif ölçme araçlarının kullanımı dışında genellikle olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. İfade edilen olumsuz görüşler alternatif ölçme araçlarının ve biçimlendirici değerlendirme sürecinin toplam değerlendirme içindeki oranının yetersizliği ile açıklanmaktadır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

İngilizce hazırlık sınıfı öğretim programının kazanımlar boyutuna ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri incelendiğinde katılımcıların genel olarak programdan memnun oldukları ancak kazanımların ve içeriğin öğrenci bölümleriyle ilişkilendirilmesi hususunda bazı problemlerin olduğu görülmüştür. Birçok İngilizce hazırlık sınıfında/okulunda olduğu gibi Çankaya Üniversitesi İngilizce hazırlık sınıfında da temel amaç İngilizce seviyesi yeterli olmayan öğrencilere hem genel İngilizce bilgisi sağlamak hem de bölümlerine yönelik bazı temel akademik dil becerileri kazandırmaktır. Bu iki amaç İngilizce seviyesi hazırlık sınıfı başlangıcında alt orta düzeyde ya da orta düzeyde olan öğrenciler için gerçekleştirilebilirken hiç İngilizce bilmeyen grup olarak başlayan öğrenciler için sorun yaratabilmektedir. İngilizce hazırlık sınıfındaki temel amaç öğrencileri bölümlerine yönelik olarak akademik İngilizceye hazırlamak mıdır sorusuna farklı yanıtlar veren çalışmalar bulunmaktadır. Coşkun (2013), bir devlet üniversitesinin hazırlık okulunda yaptığı çalışma sonucunda hazırlık okulunda farklı öğrenci grupları olduğundan ve hazırlık okulunda alan uzmanı İngilizce öğretmenleri olmadığından (fizik, matematik vb.) öğrencileri bölümlere yönelik hazırlamanın mantıklı olmadığını ileri sürmektedir. Ancak Çankaya Üniversitesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda öğrencileri bölümlere yönelik olarak hazırlama konusunda gereksinim olduğu açıktır. Bu nedenle kazanımlar ve içerikte genel İngilizce ile birlikte öğrencileri bölümlerine yönelik hazırlayacak akademik amaçlı İngilizceye daha fazla yer verilmesi gerekmektedir. Diğer yandan gerek öğrenciler gerekse öğretim elemanları içerikte konuşma ve dinleme becerilerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan benzer çalışmalarda da aynı sonuca ulaşıldığı görülmektedir. Tunç (2010) Ankara Üniversitesi Hazırlık Okulu Programının CIPP Modeli ile Değerlendirilmesi isimli çalışmasında içerikte konuşma ve dinleme becerilerine yeterince yer verilmediğini ifade etmektedir. Konuşma becerisi şüphesiz İngilizcenin en önemli becerilerinden biridir ancak konuşma becerisinin ana dilin İngilizce olarak kullanılmadığı bir ülkede geliştirilmesi hayli zor ve zaman alan bir süreçtir. Kısa sürede büyük beklentiler içinde olan öğrenciler İngilizceyi çok iyi düzeyde konuşabilmeyi isteyebilirler. Öğretim elemanları da İngilizceyi ana dili gibi konuşabilen öğrencilere sahip olmayı elbette isteyeceklerdir ancak bu sürecin zaman alan ve zor bir süreç olduğu gerçeği de göz ardı edilmemelidir. Bu durum öğretime ayrılan süre, öğrenci motivasyonu, fiziki sorunlar ve Hazırlık öğrencilerinin kayıtlı olduğu bölümler ile ilgilidir. Hazırlık sınıfındaki dil yeterliği ile ilgili sorunlar sadece Hazırlık sınıfı yönetimleri ve okutmanlarının çözebileceği sorunların ötesindedir. Öğrencilerin üniversiteye ilk kayıt oldukları günden itibaren kendilerinin üniversiteye uyumlarını kolaylaştıracak ve öğrenme sürecinde motivasyonlarını artıracak sistemli bir uyumlanma programının uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Bir diğer önemli sorun konuşma becerisinin geliştirilmesi sürecinde daha çok motivasyon sorunu yaşanmasıdır. Dil öğrenmenin doğası gereği bir dil öğrenmek için bireyin bir gereksinim duyması zorunludur. Bu durum konuşma konusunda olanakların sınırlı olduğu ortamlarda daha da zorlaşmaktadır. Hazırlık sınıfı programında dinleme ve konuşma becerilerine içerikte daha fazla yer verilmesi bu süreci hızlandırabilecektir. Öğrenme öğretme süreci kapsamında öğrencilerin ele aldıkları bir konu derslerde yeterince öğrenci merkezli etkinliklerin vurgulanmadığıdır. Öğretim elemanları ise fiziki koşulların yetersizliği nedeniyle rol oynama ve grup çalışması gibi yöntemlerin istenen düzeyde işe koşulmadığını belirtmişlerdir. Esasen İngilizce dersi öğrenci merkezli etkinlikler için çok uygun bir derstir ancak sınıfların geniş olması ve öğrenci sayılarının kalabalık olmaması gerekmektedir. Bu nedenle programda belirtilen öğrenci merkezli etkinliklerin daha verimli bir şekilde uygulanabilmesi için geniş sınıflara ihtiyaç duyulmaktadır. Topkaya ve Küçük (2010)'de yaptıkları çalışmada İngilizce öğretiminde sınıflardaki öğrenci mevcutlarının azaltılmasını önermişlerdir. Diğer yandan 1 yıllık hazırlık eğitiminin özellikle İngilizceyi hiç bilmeyen grup olarak hazırlık sınıfına başlayan öğrenciler için yeterli olmadığı bir gerçektir. Bu durum 7 haftalık yaz öğretimi ile telafi edilmeye çalışılsa da yeterli verimin alınamadığı görülmektedir. Bu nedenle özellikle bu öğrencilerin 1 yıl sonunda hazırlık sınıfı ile bağları kopmamalı, eğitim süresi 1,5 yıla çıkarılmalı ya da bu öğrenciler için 1. sınıfta çok yoğun bir İngilizce programı uygulanmalıdır. Değerlendirme sürecinde gerek öğrencilerin gerekse öğretim elemanlarının değindikleri en önemli husus 1 yıllık öğretim sürecinde biçimlendirici değerlendirme oranındaki eksikliklerdir. Birçok öğretim elemanının da belirttiği gibi özellikle alternatif ölçme araçlarının toplam değerlendirme oranı içindeki ağırlığının artırılması gerekmektedir.

Not: Bu çalışma 24-26 Nisan 2014 tarihlerinde Antalya’da 21 Ülkenin katılımıyla düzenlenen 5th International Conference on New Trends in Education and Their Implications – ICONTE’ de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

Biçer, D., ve İnce, M. (2012). *Lisans hazırlık sınıfı İngilizce eğitim programı değerlendirilmesi ve bir ünite için örnek program geliştirme çalışması*. 2. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresinde sözlü olarak sunulmuştur. Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Braine, G. (2005). *Teaching English to the world: history, curriculum and practice*. USA: Lawrence Erlbaum Associates.

Büyükduman, F.İ. (2005). *İlköğretim okulları İngilizce öğretmenlerinin birinci kademe İngilizce öğretim programına ilişkin görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (28), s. 55-64.

Coşkun, A. (2013). An investigation of the effectiveness of the modular general English language teaching preparatory program at a Turkish University. *South African Journal of Education*, 33 (3).

Coşkun, A., ve Daloğlu, A. (2010). **Evaluating an English language teacher education program through Peacock’s Model**. *The Australian Journal of Teacher Education*, 35, (6).

Erdem, H. (1999). *Evaluating the English language curriculum at a private school in Ankara: A case study*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erozan, F. (2005). *Doğu Akdeniz Üniversitesi İngilizce öğretmenliği bölümü (İDE) lisans programında yer alan dil geliştirme derslerinin değerlendirilmesi: bir vaka çalışması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Finch, A.E. (2000). *A formative evaluation of a task-based EFL programme for Korean university students*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Manchester University.

Hu, G. (2001). *Recent important developments in secondary English-language teaching in the people’s Republic of China*. Country Report.

Karataş, H., ve Fer, S. (2009). Evaluation of English curriculum at Yıldız Technical university using CIPP model. *Eğitim ve Bilim*, 34 (153) s, 47-60.

Kiely, R. (2003). What works for you? A group discussion approach to program evaluation. *Studies in Educational Evaluation*, 29.

Merter, F., Kartal, Ş., ve Çağlar, İ. (2012). Ortaöğretim İngilizce dersi yeni öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23), s.43-58.

Miles, M.B.,& Huberman, A.M. (1994) *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2th Ed). California: Sage Publications.

Özkanal, Ü. (2009). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi yabancı diller bölümü İngilizce hazırlık programının değerlendirilmesi ve bir model önerisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Sonuç Bildirisi. (2013). *Hazırlık sınıfı müdürler toplantısı sonuç bildirisi*.
<http://ydyotr.wordpress.com/2012/01/06/ikinci-yabanci-diller-yuksekokul-mudurleri-toplantisi-sonuc-bildirgesi/> adresinden 15 Ocak 2014 tarihinde alınmıştır.

Topkaya, E.Z., ve Küçük, Ö. (2010). 4. ve 5. sınıf İngilizce öğretim programının değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 9 (1), s. 52-65.

Tunç, F. (2010). *Ankara Üniversitesi hazırlık okulu programının CIPP modeli ile değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Varış, F. (1997). *Eğitimde program geliştirme* (7. Baskı). Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.

Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8.baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.